

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/14/2016
Identifikačné číslo spisu:	8312213071
Dátum vydania rozhodnutia:	24.02.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Jozef Angelovič
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:8312213071.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky K. Z., bývajúca v H., R. XX, proti odporcovi JUDr. T. Z., bývajúci v S. XXX, o zvýšenie výživného pre plnoleté dieťa, vedenej na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 12 P 133/2012, o dovolaní odporcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 29. septembra 2015 sp. zn. 12 Co 135/2015, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Navrhovateľke nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

Okresný súd Humenné rozsudkom z 22. apríla 2015 č. k. 12 P 133/2012-129 zmenil rozsudok Okresného súdu Humenné z 12. júna 2007 č. k. 6 C 1655/2000-309 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove z 22. septembra 2009 sp. zn. 8 Co 186/2008 tak, že zvýšil výživné „zo strany odporcu“ pre navrhovateľku zo sumy 99,58 eur na sumu 200 eur mesačne s povinnosťou uloženou odporcovi platiť ho k rukám navrhovateľky vždy do 15. dňa v mesiaci vopred s účinnosťou od 1. októbra 2012. Dlhé výživné za obdobie od 1. októbra 2012 do 30. apríla 2015 vo výške 3 113,02 eur uložil odporcovi zaplatiť navrhovateľke v splátkach po 50 eur mesačne spolu s bežným výživným počnúc prvým mesiacom po nadobudnutí právoplatnosti rozsudku až do zaplatenia s tým, že v prípade omeškania jednej splátky odporca stráca výhodu splátok. V prevyšujúcej časti návrh zamietol. Žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania. Vychádzal zo zistenia, že je naďalej povinnosťou odporcu prispievať na výživu navrhovateľky, keďže v dôsledku štúdia na vysokej škole sa pripravuje na svoje budúce povolanie a nie je schopná sama sa živiť. Od poslednej úpravy výšky výživného došlo k podstatným zmenám na strane navrhovateľky, čo je hmotnoprávnou podmienkou toho, aby mohol súd o výške výživného opätovne rozhodnúť. Navrhovateľke v súvislosti so štúdiom sa zvýšili náklady na jej výživu a taktiež aj v súvislosti s tým, že sa stala plnoletou. Pri určovaní výšky výživného vychádzal súd prvého stupňa zo schopností a možností ako aj majetkových pomerov odporcu s tým, že od doby posledného rozhodovania o výživnom sa jeho pomery výrazne nezmenili, aj keď mu vznikli náklady s výchovou maloletej dcéry Kristíny a poklesol nápad exekučných vecí. Je však v možnostiach odporcu

prispievať navrhovateľke na výživu sumou 200 eur mesačne. Výrok o dlžnom výživnom odôvodnil tým, že ide o rozdiel medzi sumou 99,58 eur a sumou 200 eur za 31 mesiacov. Výrok o trovách konania odôvodnil ustanovením § 142 ods. 2 O.s.p. so zreteľom na čiastočný úspech oboch účastníkov v konaní.

Na odvolanie odporcu Krajský súd v Prešove rozsudkom z 29. septembra 2015 sp. zn. 12 Co 135/2015 rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdil (§ 219 ods. 1 O.s.p.) a nepriznal navrhovateľke náhradu trov odvolacieho konania. Vychádzal zo zistenia, že preukázateľne došlo k zmene pomerov oproti naposledy posudzovanému obdobiu na strane navrhovateľky, ktorá v čase svojej plnoletosti študuje na vysokej škole s cieľom zvýšenia možností zamestnania a uplatnenia sa v pracovnom procese, s čím súvisia jednoznačne zvýšené výdavky. Potenciálny príjem, nie pravidelný z možných brigád ako to namieta odporca nemôže výrazne ovplyvniť schopnosť navrhovateľky samostatne sa živiť tak ako to má na mysli ustanovenie § 62 Zákona o rodine. Odporca je rovnako ako v období relevantnom pre predchádzajúce rozhodnutie súdu výške výživného osobou v slobodnom povolaní vykonávajúcou ekonomickú činnosť so stabilným príjmom v rámci jeho možností a schopností. V konaní je preukázané, že sa odporca nijako inak nepodieľa na výžive navrhovateľky - svojej dcéry. Je v reálnych možnostiach a schopnostiach odporcu prispievať na objektívne a účelne vynaložené náklady, ktoré nesporne prináša zvyšovanie kvalifikácie. V súvislosti s výživou navrhovateľky je jednoznačne v silách odporcu platiť výživné vo výške stanovenej súdom počnúc od podania návrhu a to aj s ohľadom na ďalšiu vyživovaciu povinnosť odporcu k maloletej dcére Kristíne. Vyživovacia povinnosť rodičov k deťom je ich zákonná povinnosť a trvá do času, kým deti nie sú schopné samé sa živiť. Výživné má prednosť pred inými výdavkami rodičov a preto odporcovi trvá vyživovacia povinnosť voči navrhovateľke v rozsahu ako o tom rozhodol súd prvého stupňa. Výrok o trovách konania odôvodnil ustanovením § 244 ods. 1 O. s. p. a § 142 ods. 1 O. s. p.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie odporca a navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania vyvodzoval z ustanovenia § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. t.j., že mu postupom odvolacieho súdu bola odňatá možnosť konať pred súdom. Za odňatie možnosti konať pred súdom považoval to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie vyčerpávajúcim spôsobom zo všetkých relevantných, skutkových a právnych hľadísk, ktorých posúdenie bolo nevyhnutné pre spravodlivý postup súdu vyúsťujúci do vydania zákonného rozhodnutia. Z odôvodnení rozhodnutí oboch stupňov súdov vyplýva, že ich opodstatnenú časť tvoria len upravené reprodukcie výpovedí účastníkov a výpoveď len jedného svedka (matky navrhovateľky), ktorú súdy v konaní pripustili. V ďalších častiach odôvodnení rozsudkov oboch súdov sú citované ustanovenia právnych predpisov k správnej aplikácii, ktorých napokon pri rozhodovaní v tejto veci ani v celom rozsahu nedošlo, pritom rozhodujúce časti odôvodnenia rozsudkov, ktoré by mali obsahovať vysvetlenie rozhodujúcich skutočností odôvodňujúcich rozhodnutie vo veci boli len minimálne. Súdy v tejto súvislosti jasne a výstižne nevysvetlili ako vyhodnotili jednotlivé dôkazy a akými úvahami sa pri ich hodnotení riadili. Súdy nedostatočne vyhodnotili vyjadrenia odporcu v prejednávanej veci a obsah samotného odvolania. Dôvodom, pre ktoré súdy pokladali za potrebné zvýšiť výživné bola venovaná len malá časť v odôvodnení rozsudkov. Nepreskúmateľnosť rozhodnutia takto nastáva aj z dôvodu nedostatku odôvodnenia. Ide o ústavnú zásadu (potreba riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia), ktorá je súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Z odôvodnenia rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na strane jednej a právnymi závermi na strane druhej. V posudzovanej veci sa však, podľa názoru odporcu, tak nestalo. Súdy sa nezaoberali tým, či na strane odporcu došlo k takej zmene pomerov od pôvodného určenia rozsahu jeho vyživovacej povinnosti k navrhovateľke, ktoré by odôvodňovali iné určenie tejto vyživovacej povinnosti. Za odňatie možnosti konať pred súdom považuje najmä to, že druhostupňový súd sa nezaoberal dôvodmi odvolania smerujúcemu proti všetkým výrokom rozsudku súdu prvého stupňa. V rozhodnutí odvolacieho súdu bola odporcovi odmietnutá akákoľvek faktická argumentácia z jeho strany, ktorá poukazovala na rozsah jeho možností a schopností plniť si vyživovaciu povinnosť v súdom určenej sume, preto je rozhodnutie odvolacieho súdu svojvoľné a arbitrárne. Odvolací súd sa v odôvodnení rozhodnutia nevenuje argumentom, ktoré sú pre vydanie rozhodnutia kľúčové a nedáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s

predmetom sporu.

Navrhovateľka vo vyjadrení k dovolaniu odporcu sa pridržala rozhodnutí oboch stupňov súdov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.) zastúpený v súlade s § 241 ods. 1 O. s. p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.) skúmal, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu len v prípadoch, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O. s. p.).

V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Podľa § 238 ods. 1 O. s. p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O. s. p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O. s. p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p.

Dovoláním odporcu napadnutý rozsudok odvolacieho súdu nevykazuje znaky rozsudkov uvedených v § 238 ods. 1 a 3 O. s. p. Nejde totiž o zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu vo veci samej, ani o rozsudok, v ktorom by sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci, pretože dovolací súd v tejto veci ešte nerozhodoval. Rovnako nejde o rozsudok, vo výroku ktorého by odvolací súd vyslovil prípustnosť dovolania, ani o rozsudok, ktorým by bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým by súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O. s. p. Navyše ide o rozsudok vo veci upravenej zákonom o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov, pričom nejde o rozsudok o obmedzení alebo pozbavení rodičovských práv a povinností alebo o pozastavení ich výkonu, o priznaní rodičovských práv a povinností maloletému rodičovi dieťaťa, o určení rodičovstva, o zapretí rodičovstva alebo o osvojení (§ 238 ods. 4 O.s.p.) a táto okolnosť v zásade prípustnosť dovolania v prejednávanej veci vylučuje.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1 veta druhá O. s. p., ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 ods.1 O. s. p. (či už to účastník namieta alebo nie), neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie podmienok prípustnosti dovolania smerujúceho proti rozsudku (§ 238 O. s. p.), ale sa zaoberal aj otázkou, či podané dovolanie nie je prípustné podľa § 237 ods.1 O. s. p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu (rozsudku alebo uzneseniu) odvolacieho súdu, ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (t.j. či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, o prípad nedostatku návrhu na začatie konania vo veciach, ktoré možno začať len na návrh, o prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať, či o prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo súdom nesprávne obsadeným).

Treba uviesť, že z hľadiska § 237 ods. 1 O. s. p. sú právne významné len tie procesné nedostatky, ktoré vykazujú znaky procesných väd taxatívne vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia. Iné vady, i keby k nim v konaní došlo a prípadne aj mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, nezakladajú prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia. Z hľadiska posúdenia existencie niektorej z procesných väd v zmysle § 237 ods. 1 O. s. p. ako dôvodu, ktorý zakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, nie je pritom významný subjektívny názor účastníka, že v konaní došlo k takejto vade, ale len jednoznačné, všetky pochybnosti vylučujúce zistenie, že konanie je skutočne postihnuté niektorou z taxatívne vymenovaných väd.

Vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O. s. p. neboli v dovolaní namietané a v dovolacom konaní ich existencia ani nevyšla najavo. Prípustnosť dovolania žalobcu v druhom rade preto z týchto ustanovení nemožno vyvodiť.

Odporca v dovolaní namieta, že v konaní došlo k procesnej vade v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p.

Odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O. s. p.) sa rozumie taký procesne nesprávny postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka konania, ktoré mu poskytuje Občiansky súdny poriadok. O procesnú vadu v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva [v zmysle § 18 O. s. p. majú účastníci v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd je povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv - pozri napríklad právo účastníka vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 O. s. p.), nazeráť do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 O. s. p.), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom (§ 123 O. s. p.), byť predvolaný na súdne pojednávanie (§ 115 O. s. p.), na to, aby mu bol rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 O. s. p.)].

Pokiaľ odporca namieta, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nedostatočne odôvodnené, dovolací súd uvádza, že judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) považuje nepreskúmateľnosť rozhodnutia za tzv. inú vadu konania (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), ktorá prípustnosť dovolania nezakladá. Správnosť takého nazerania na problematiku nepreskúmateľnosti súdneho rozhodnutia a jej dôsledkov potvrdzujú tiež rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) o sťažnostiach proti tým rozhodnutiam najvyššieho súdu, ktoré zotrvali na právnych záveroch súladných s R 111/1998 (viď najmä aktuálne rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015 a III. ÚS 288/2015).

Na rokovaní občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktoré sa uskutočnilo 3. decembra 2015, bolo prijaté stanovisko, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“. Toto stanovisko, ktoré bude publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, považuje dovolací súd za plne opodstatnené aj v preskúmvanej veci. Dodáva, že obsah spisu nedáva žiadny podklad pre to, aby sa na daný prípad uplatnila druhá časť predmetnej právnej vety. Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu obsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre jeho rozhodnutie. Je v ňom uvedený skutkový stav, ktorý považoval odvolací súd za rozhodujúci, stanoviská procesných strán k prerokúvanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, obsah odvolania a právne predpisy, z ktorých vyvodil svoje právne názory vysvetlené v odôvodnení. Treba mať na pamäti, že konanie pred súdom prvého stupňa a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca späťnosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vyzvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotku. Treba dodať, že za vadu konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv odporcu.

Keďže dovolanie odporcu nie je podľa § 238 O. s. p. prípustné, nepotvrdila sa existencia dovolateľom namietanej procesnej vady konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. a v dovolacom konaní nevyšli najavo ani iné vady vymenované v § 237 ods. 1 O. s. p., najvyšší súd odmietol jeho dovolanie podľa § 243b ods. 5 O. s. p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O. s. p. ako smerujúce proti rozhodnutiu proti ktorému nie je dovolanie prípustné. So zreteľom na odmietnutie dovolania (z procesných dôvodov) sa najvyšší súd nezaoberal vecnou správnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu.

V dovolacom konaní úspešnej navrhovateľke vzniklo právo na náhradu trov konania proti odporcovi,

ktorý úspech nemá (§ 243b ods. 5 O. s. p. v spojení s § 224 ods. 1 O. s. p. a § 142 ods. 1 O. s. p.). Navrhovateľka však nepodala návrh na rozhodnutie o priznaní náhrady trov dovolacieho konania (§ 243b ods. 5 O. s. p. v spojení s § 151 ods. 1 O. s. p.) a žiadne trovy nevyčísliła. Dovolací súd preto navrhovateľke nepriznal náhradu trov dovolacieho konania.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.